

"Nebo tak za to mám, že nejsou rovná utrpení nynější oné budoucí slávě, kteráž se zjevití má na nás."

"Nebo nadějí spasení jsme. Naděje úak, kteráž se vidí, není naděje. Nebo což kdo vidí, proč by se toho nadál? Pakli čehož nevidíme, toho se nadějeme, tedy toho skrze trpělivost očekáváme."

Římanům 8, 18.24-25

Tato slova z epištoly apoštola Pavla četl pan farář Eugen Zelený při svém kázání ve strašnickém krematoriu dne 14. března 1988.

Z dopisů:

Projevumji Vám hlubokou soustrast nad úmrtím Marie Šimsově.  
Černá Hora 11.3.1988

Eva Sejblová

Praha 9.3.88

Milý Jendo,

od br.seniora Betky i br.faráře J.Voříška jsem se telefonicky dověděl velice smutnou zprávu o úmrtí Tvé laskavé maminky, členky našeho sboru, sestry Marie Šimsově.

Často jsme se s ní v neděli setkávali na poslední části cesty do smíchovského kostela, bohužel pro ni velice obtížné pro značné stoupání, na jehož konci bylo navíc namáhavé schodiště. A přece s vytrvalostí a tichou odhodlaností tuto cestu podnikala, aby vyslechla kázání a setkala se s širokým okruhem přátel, sama vždycky přátelská a radostná.

Je to opět jedna z velkých ztrát z okruhu starších bratrů a sester a při tom nevím, kolik našich bratrů a sester ze sboru si uvědomuje, jaká statečná žena odchází. Zůstávala vždy skromná a nenápadná.

Prosím Tě, abys přijal Ty i Tvá rodina naši upřímnou účast.

Jsem Tvoji František a Zdenka Škarvanovi

11.III.88

Vážení přátelé,

velmi mne zarmoutila Vaše zpráva o odchodu Vaší milé maminky. Tisknu Vám všem ruce v upřímné účasti ve Vašem zármutku nad ztrátou milované bytosti. Budu v duchu s Vámi při rozloučení, když nemohu se již osobně zúčastnit.

Vděčně jsem na ni vzpomínala a obdivovala její celoživotní statečnost prožívanou již od mladých let a choré srdce muselo snášet tolik bolestí.

Kéž milost Boží dopřeje Vám hojné útěchy v krásných vzpomínkách na oba rodiče.

Přátelsky zdraví Vlasta Šolcová

Brno, 12.3.1988

Milí přátelé,

Vaše smutná zpráva nás velmi překvapila a hluboce dojala. Prosím, přijměte náš projev opravdové účasti na Vašem zármutku.

Vaší maminku jsem znal patrně až od našich prosetínských dovolených před dvaceti lety. Od prvního setkání s ní mně byla velmi blízká svou přirozenou demokratičností a nelíčenou prostotou, mladým, nikdy nestárnoucím ~~xx~~ duchem a přátelskostí vůči každému, takže jsem brzy měl zcela zvláštní milý pocit jako by to byla moje teta nebo maminka nebo starší sestra, s níž se znám odjakživa, a že i já patřím vlastně mezi její dobré přátele, jichž měla bezpočet. Každé další setkání s Vaší maminkou mně pak bylo opravdovou velkou radostí. Její odchod bude nejen pro vás, nýbrž i pro její četné přátele a známé opravdovým ~~uochuzením~~ a velkou ztrátou.

Upřímně želíme jejího odchodu sposlu s vámi všemi. I nám bude moc chybět. Vzpomínám na různá moje setkání s ní v Prosetíně, jednou v Praze a úak na řadu setkání zde v Brně u vás; v myslí mně jdou před číma jednotlivá údobí jejího života tak, jak jsem jej poznal

hovorů u vás, myslím i na vás všechny - budete to mít teď bez maminky zase těžší, a v duchu vám všem tisknu soustrašně ruku.

Vladimír Ptáček  
za celou rodinu

---  
Myslel jsem, že opiši všechny dopisy, ale přišlo jich i x s telegramy asi padesát a asi tolik také Janě. Mezitím došlo k odchodu Pavlově; je třeba připravit poděkování za vyjádření účasti při jeho odchodu. Z kondolenčních dopisů a vzpomínek na maminku uděláme výběr, který Vám časem pošleme. Podobně tak uděláme přehledný výběr dopisů k Pavlově úmrtí. A ovšem proslovů a kázání při obou pohřbech.

---  
SLYŠELI JSME, VIDĚLI JSME, ČETLI JSME - ODPOVÍDÁME

Došlo poštou... (KMEN - týdeník SČS)

... Neméně kritická slova se objevila v dopise z Braňdýsa nad Orlicí. Jaroslav Hubený nám nepochybně upřímně píše: "V posledních dnech čtu v Rudém právu ohlasy na uplynulých 20 let od počátku krizového vývoje v naší zemi. Souhlasím s tím, že historie není mrtvou skládkou odpadů všeho druhu, ale že její problémy v lecčems zasahují i do přítomnosti. Určitě nejsem sám, koho by podrobněji zajímaly okolnosti týkající se 60. let. To je doby, ve které jsem ještě coby žák navštěvoval vesnickou základní školu. Na venkově těch možností tolik není, takže v čele mých zájmů stála četba. Spíše než příležitostné články v novinách či dobové historické práce promlouvaly ke mně živé dějiny nejraději prostřednictvím záznamů očitých svědků a velkých tvůrců, schopných v krásné literatuře či v poezii vyjádřit neadekvátněji postoj lidu v rámci určité historické události. Vezměme si za příklad konec druhé světové války, zvláště bratrskou pomoc Sovětů. S jako vřelou přesvědčivostí a s dodnes strhujícím patosem se tohoto tématu chopili nejlepší tvůrci národa - Seifert, Holan, Nezval, Halas, Jilemnický, Drda a další. Co nám však zanechali naši tvůrci po setkání se všemi těmi složitými problémy, které se nahromadily a musely být řešeny ke konci 60. let? To je moje základní otázka, kterou si kladu nejen jako občan, ale i jako zanícený čtenář angažovaných děl."

Milý Jaroslave,

čtu v Kmeni č.9 (3.3.1988) výňatek z Tvého - zřejmě rozsáhlejšího - dopisu. Na rozdíl od Rzdého práva mám za to, že "krizový vývoj 60.let" byl pokusem o překonání společensko-politického klámatu let padesátých, a právě před dvaceti lety přešel v jedno z nejvševětlejších národních vzepětí tohoto století. Proto bych i já uvítal, kdyby tato doba ke mně promlouvala v dílech současné literatury. (Tím ovšem nechci upřednostňovat výlučně literární díla před díly historickými či politologickými, jež se k této době váží. Nicméně z vlastní zkušenosti vím, že tato literatura i po dvaceti letech zůstává doménou samizdatu a exilových nakladatelství, tudíž přístup k ní je víceméně komplikovanější. Ale to ponechme starnout.) Oba si asi dobře uvědomujeme, že proces 60. let, vrcholící Pražským jarem, byl násilně přerušen a potlačen. Následná normalizace pak vymazala z dějin vše

co se nejen v politice, ale i v kultuře tak či onak k této historické chvíli pozitivně vázalo. Proto mě poněkud zaráží naivnost, s jakou svůj dopis formuluješ - nebo alespoň tu část, která byla v Kmeni otištěna. Kdo z tvůrců by se totiž mohl ujmout vyjádření - jak říkáš - nejadekvátějšího postoje lidu v rámci určité historické události? Po těch, kteří se v normalizované literatuře dost dobře zabydli, to snad ani chtít nemůžeš. (Už dobře z toho důvodu, že ani po dvaceti letech nedosáhl nikdo z nich velikosti Seiferta, Holana, Halase atd. Ale i jejich "strhující patos" s jakým vítali Rudou armádu a osvobození roku 1945, se mi jeví v kontextu uplynulých čtyřiceti let značně problematicky.) Na Tvoji otázku, "co nám zanechali naši tvůrci po setkání se všemi problémy 60.let", by se dalo odpovědět jednoduše: Nic. Ale byla by to odpověď přece jenom příliš jednoduchá a zavádějící. Není možné totiž přehlížet ty autory, kteří pro své občanské postoje nesmějí být v našich nakladatelstvích publikováni. Nebo Ti snad jde jenom o to, aby se o 60. letech psalo v intencích současných článků RP či Poučení z krizového vývoje po XIII. sjezdu KSČ? Jistě ne. Pokud se shodneme - a věřím, že ano - na tom, že česká literatura je nedělitelná, a tudíž v tomto smyslu jenom dobrá nebo špatná, pravdivá či lživá, měli bychom se spíše ptát, kdy už se konečně do dějin naší kultury vrátí ti, kteří z ní byli násilně vytlačeni. Pokudxxxxxi se stále bude u nás zamlčovat existence děl Vaculíka, Klímy, Kantůrkové, Karla Pecky a mnoha dalších, pak - připadá mi - jsou Tvoje otázky nepřiměřené a zkreslující. Možná se Ti bude moje reakce zdát ~~průkř~~ poněkud strohá, ale je taková proto, že jsem ze společných setkání mohl Tvůj názor na naši literaturu poznat. Doufám, že bych se hluboce mýlil, kdybych chtěl tvrdit, že jsi svůj postoj změnil.

Zdraví Tě srdečně a přátelsky

Honza H.

Vážení!

Tyto řádky adresuji těm z mých přátel a známých, kteří si pravděpodobně čítají v časopisu Kmen. V souvislosti s ním se mi přihodila velmi trapná věc, kterou bych alespon částečně rád uvedl na pravou míru./.../

- 1/ zmíněný dopis mohl vzniknout asi pouze v ovzduší oficiálních návratů našeho tisku k období před dvaceti lety
- 2/ měl jsem a mám soukromé důvody, abych se zajímal o ohlasy na tuto dobu z bývalých oficiálních a dnes neoficiálních pramenů (tedy pohled pravdivý), současně a jaksi mimochodem mě však zajímá i to, čeho si cení současné oficiální kritika. V lecčems jsem totiž považoval její případný příspěvek za pikantní. /.../
- 3/ o mém zájmu v tomto směru svědčí to, že jsem tento dopis, pouze s jiným úvodem, původně psal ctihodnému M. Blahynkovi - neměl jsem však adresu a tak jsem si počkal na den, kdy se mi dostalo do ruky první číslo Kmene a dopis přepsal s novou adresou a to
- 4/ doufaje, že jim půjde o věc a ne o uveřejnění části dopisu. Nemaje jinak v takovémto dopisování redakcím velkou praxi, soudil jsem, že bez svolení se plné jméno odesílatele nesmí zveřejnit. /.../
- 5/ co mne vlastně k té písemné provokaci (bohužel tak neprůhledné, že jsem byl redakcí shledán "nepochybně upřímným" a některými lidmi zavrženímhodným) přivedlo? /.../ V prvním lednovém týdnu jsem totiž řešil jeden dost závažný osobní problém, který byl však postaven politicky a týkal se vědomí dosti lidí v místě. V souvislosti s tím mě tehdy velice "naštvalo", když jsem zjistil, jak se u zúčastněných neobjevilo ani zblo snahy zaujmout při této příležitosti alespon o trochu citlivější postoj, než ten dvacet let pěstovaný. Je to složité, ale za zmínku stojí to, že ne nepodstatnou věcí v tomto konfliktu bylo i rozdílné chápání bratrské pomoci 45 a 68. Z tohoto vybuzení, určitého rozladění a křoví co ještě, vlastně i pod vlivem začátku roku s osmičkou vyšla tato potouchlost pro M. Blahynku
- 6/ později tedy pod vlivem zmíněné okolnosti byl text zaslán redakci nového časopisu s tím úmyslem, aby buď nahrál na směch těm, kteří by byli schopni a ochotni v odpovědi připustit (veřejně), že na tom dotazu naivního venkobana něco je a něco by se přehodnotit mělo; anebo by se odhalil ten, komu nedělá potíže být trapný. - Nu, hoši jsou to zkušení, neztrapnil se nikdo z nich, ztrapnili oni mě. /.../

Jaroslav Hubený

/pozn. text mírně zkrácený - HoH/

Úvodní slovo k filmu Balada z Narajamy  
(promítáno dne 31.3.1988 ve FK Jaroměř)

První přepis románu Čičira Fukuzawy Balada z Narajamy, vydaného v polovině 50. let, byl natočen již v roce 1958. Režisér Kisuke Kinosi tehdy pojal příběh v pomalém až obřadném rytmu s velmi vytříbenou výtvarnou složkou, jako stylizovanou podobu japonského divadla kabuki. Jeho krajan Šohei Imamura zvolil v r. 1983 přístup naprosto opačný. Podtrhl nerozlučitelné, fatální sepětí člověka s dranou přírodou, která si podmaňuje veškeré jeho počínání, a nelítostným pohledem, zacházejícím až k hranicím únosnosti, zdůraznil podřízenost životního údělu odvěkým zvyklostem uzavřeného společenství. Každého, kdo se proti tomu vzepře, čeká nemilosrdný trest, a prastarý obyčej praví, že stará generace musí uvolnit místo mladým.

Vedle tohoto tématického okruhu, jež je rámován působivými přírodními exteriéry, zkoumá Imamura i postavení a význam sexu v takto primitivně organizované lokalitě. Mluví o tom v jednom rozhovoru: "Chtěl jsem ukázat společenství archaické vesnice, pro jejíž příslušníky byl sexuální akt přirozeným jevem, který přijímali s naprostou samozřejmostí a bez zábrán o něm mluvili. Teprve nástupem kapitalistické přeměny Japonska se sex tabuizuje a zůstává takovým v podstatě dodnes.

Natáčení filmu probíhalo velmi obtížně vzhledem ke klimatickým podmínkám severního Japonska, ale nakonec vlastně samotné přírodní překážky jen umocnily realističnost snímku.

Šohei Imamura je režisér se značnou filmovou praxí. Narodil se v roce 1926 v Tokiu v rodině lékaře a již během univerzitních studií se začíná věnovat divadlu. A to nejen jako herec, nýbrž i jako autor. V období let 1951 - 1958 pracuje jako asistent a v téže roce debutuje samostatnou režii filmu Zmařená touha. V něm, i v následujících dílech, navazuje na realismus poválečné japonské školy, ale jsou tu už patrné i znaky jeho pozdějšího expresivního rukopisu.

V šedesátých letech proniká Imamura do Evropy a slaví zde úspěchy zejména díky Vepři a křižníkovi (1961), Záznam o japonském hmyzu (1963), Vražedná touha (1964), Úvod do antropologie (1966), jež jsou většinou přepis literárních předloh s problematikou společenské morálky a zločinnosti. V roce 1970 se filmem monstrózního názvu Dějiny poválečného Japonska vyprávěné majitelkou baru vrátil k pohledu době těsně po porážce Japonska v II. světové válce. Přímé válečné události pak zpracoval v několika televizních filmech, které natočil během 70. let. Na MFF v Karlových Varech v roce 1982 byl oceněn jeho film Bidžanaika, rozsáhlá kronika vesnického i městského života šedesátých let minulého století, kdy v Japonsku došlo k revoluci a obnovení císařství. Podobně pojatý je i zatím poslední Imamurův film Pasák, promítaný v loňském roce na MFF v Cannes, kde právě Báňada z Nara-jamy získala svému tvůrci ocenění nejvyšší, Zlatou palmu.

## ZÁNIK KLIMAXOVÝCH SMRČIN

Čtvrté číslo časopisu "Naší přírodou" přináší souhrnnou zprávu o stavu klimaxových smrčín, jež ve výšce 950 - 1500 m.n.m. jsou naší přirozenou smrčkovou monokulturou. "Klimaxové smrčiny zmizely ve střední části Krušných hor a ...mizí i v západní části... Téměř rozvráceny jsou jejich zbytky ve Slavkovském lese. Totéž platí pro oblast Jizerských hor... Zbytky téměř suchých lesů v masivu Jizery čekají na pokácení. Obdobná situace je dnes i v Krkonoších, kde normální, neovlivněný klimaxový les nenajdeme stejně jako v Orlických horách. Totiž začíná platit o vrcholech Beskyd a negativní vlivy se projevují i v Jeseníkách. Zatím tedy jedinou oblast minimálně ovlivněných klimaxových smrčín můžeme najít na Boubíně a v hraniční části Šumavy... V celé oblasti jižních Čech, a zvláště v centrální části Šumavy, prudce klesá pH (zvyšuje se tedy kyselost) jak půd, tak vod. Zřetelné oblinnění stromů imisemi je patrné například na jižních svazích Boubína a v centrální části Šumavy. Takový stav byl v Krkonoších zjištěn v roce 1979 a do osmi let znamenal úplný zánik společenstev." "Nacházíme se tedy v době, kdy nám před očima mizí jedna z vegetačních jednotek - horská klimaxová smrčina. Zdá se, že se nepodaří ji v hercynské oblasti zachránit."